

als voltants de la pedra seca

bosc de tosca. 18 de maig del 2013

què hi ha
més enllà de les parets
de pedra seca ?

un entorn

un territori, un paisatge

un país

com hem de remenar el país?

quines eines tenim?

quins criteris podem fer servir?

“toquem
el paisatge
amb
tacte,
entrem-hi
amb
peus de plom”

perquè ?

perquè
la defensa i millora
de les parets de pedra

és alhora
la defensa i millora
física i legal del país

eines i criteris

4 sobre urbanisme rural

8 sobre arquitectura pagesa

urbanisme rural

Ian L. McHarg

un dels pares de l'urbanisme
proposava que abans de construir
calia fer venir...

1 geòlegs

esfondraments, erosió màxima, allaus,
esllavissaments, llocs inestables, zones
d'aiguats, indrets naturals singulars,
llocs de mineria...

Trepçà de Baix

Entrada de Bell

El Cros

Vilallonga de Ter

© 2013 Google
Image © 2013 Institut Cartogràfic de Catalunya
© 2013 Cnes/Spot Image

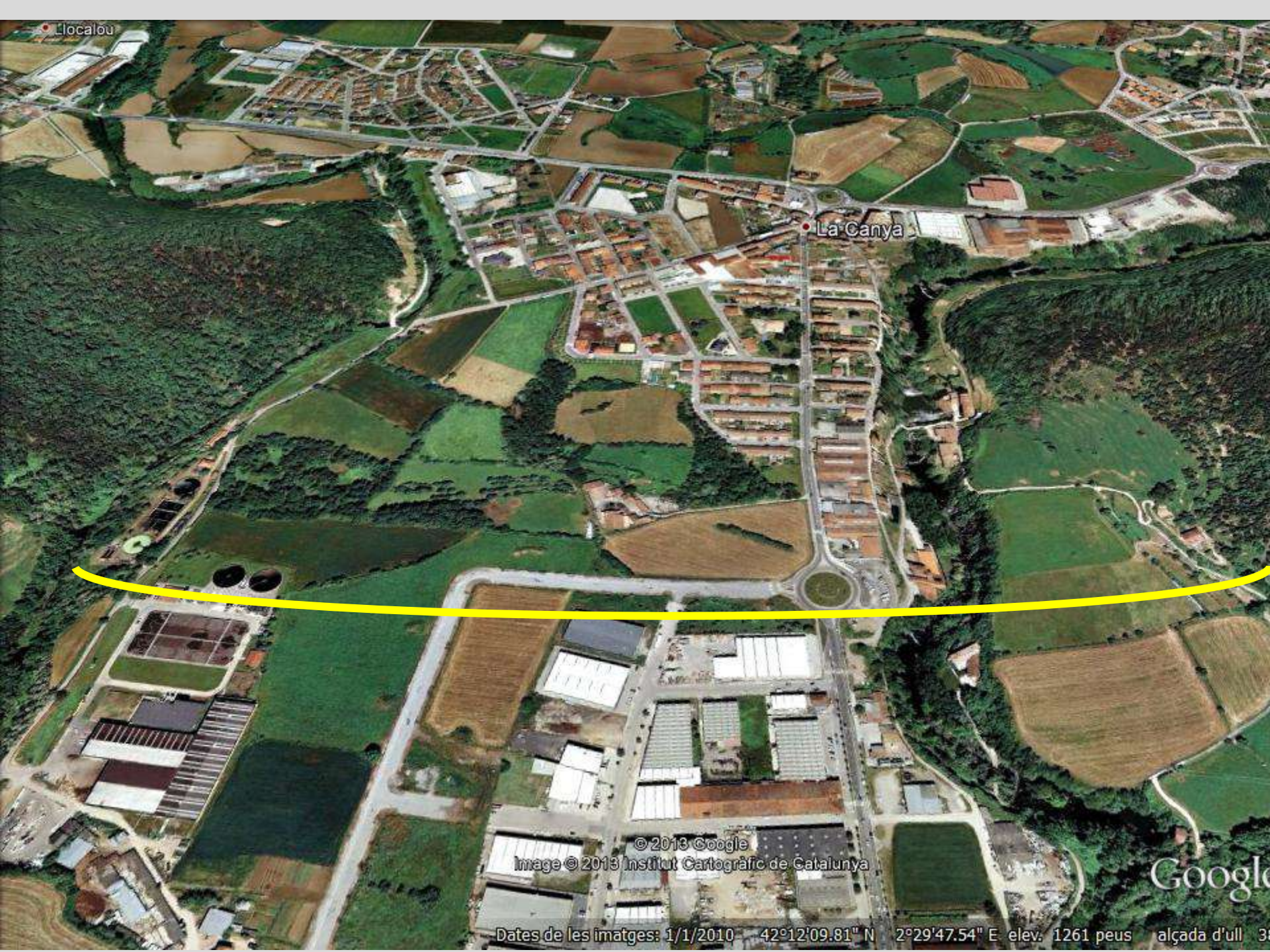
Google earth

Dates de les imatges: 1/1/2010 42°20'03.91" N 2°18'31.38" E elev. 3631 peus alçada d'ull 5756 peus

2

biòlegs

transseptes i passos de fauna, rodals de flora amenaçada, escassa i/o singular, arbres i boscos madurs, espais protegits, zones humides i aqüífers,...

Llocalou

La Canya

© 2013 Google
Image © 2013 Institut Cartogràfic de Catalunya

Dates de les imatges: 1/1/2010 42°12'09.81" N 2°29'47.54" E elev: 1261 peus alçada d'ull 30

Google

3

perits agrònoms (pagesos)

nivell freàtic alt, sòl agrícola molt productiu, zona de pedreguer,...

El Mallol

Image © 2013 Institut Cartogràfic de Catalunya

© 2013 Google

Google earth

Dates de les imatges: 1/1/2010 42°08'55.47" N 2°26'30.75" E elev. 1560 peus alçada d'ull 3388 peus

4

urbanistes

àrees paisatgístiques reconegudes, llocs històrics, llocs arqueològics, parcel·lari, xarxes de camins, patrimoni rural menor: fonts, pous, fites, murs, canals, regs, forns de calç, pous de glaç...
llocs silenciosos, llocs arrecerats del vent, solells

arquitectura pagesa
arquitectura de poble

l'estimació per els espais ja
construïts és un tema cabdal
per a l'harmonia del paisatge

1

lloc

On trobem els edificis fets per l'home ?

- 1.- en un puig
- 2.- al peu de la muntanya, canvi de pendent
- 3.- a la carena
- 4.- al cap d'una feixa de camp
- 5.- arran de riu

- sempre al sol i fora dels camps -

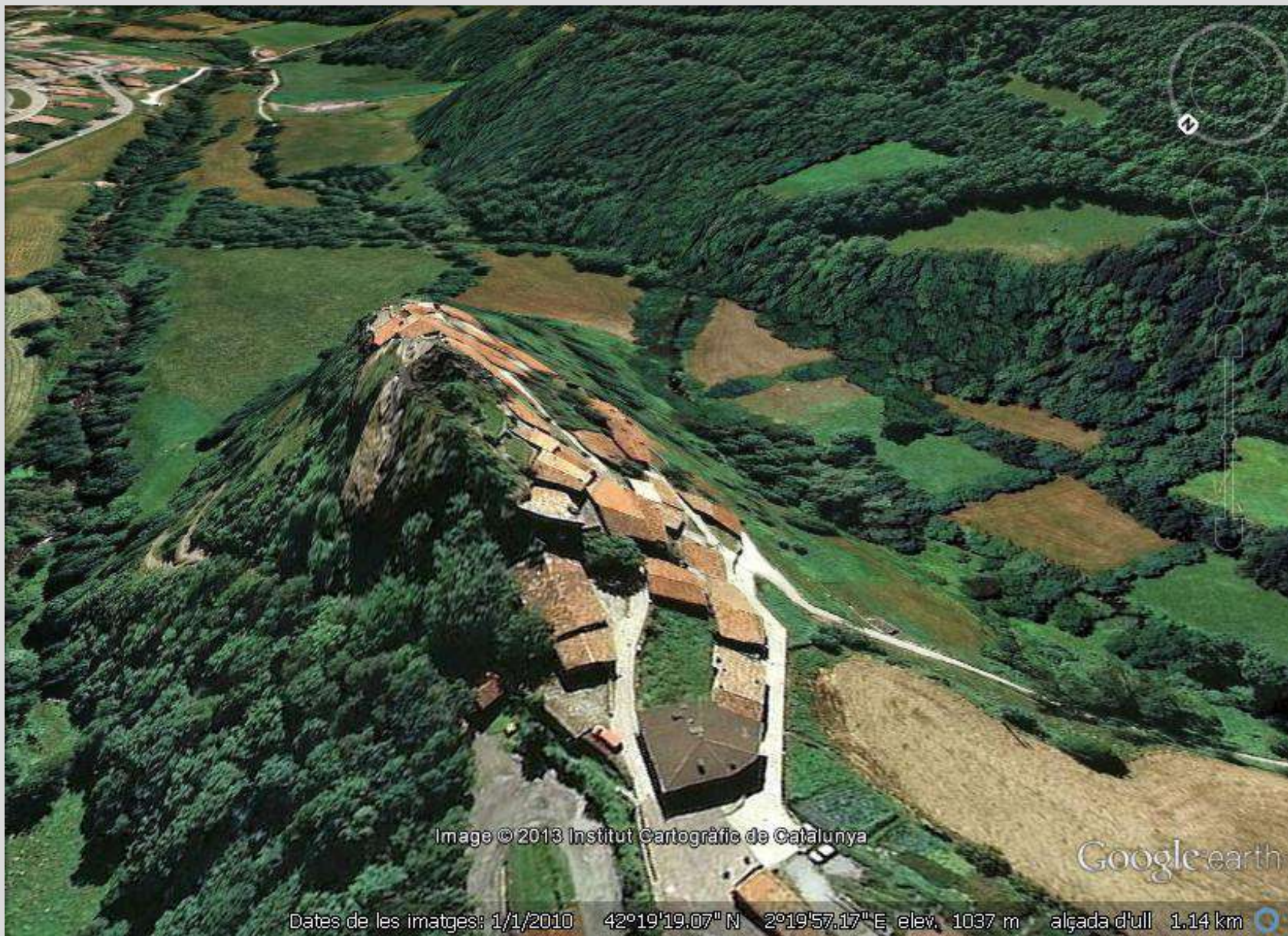

Image © 2013 Institut Cartogràfic de Catalunya

Google earth

Dates de les imatges: 1/1/2010 42°19'19.07" N 2°19'57.17" E elev. 1037 m alçada d'uill 1.14 km

en un puig

al peu de la muntanya, canvi de pendent

a la carena

Image © 2013 DigitalGlobe
Image © 2013 Institut Cartogràfic de Catalunya
© 2013 Google

Google earth

Dates de les imatges: 26/10/2010 42°19'02.83" N 2°08'11.69" E elev. 4218 peus alçada d'ull 4784 peus

al cap d'una feixa

arran de riu

2

façanes / paraments

què passa amb les façanes ?

- 1.- que no cal repicar els morters de calç
- 2.- que no cal treure els arrebossats ni els pintats
- 3.- que no cal rejuntar les pedres amb morter gris

Hostalets d'en Bas

en general 2 tipus de superfícies

1.- la de pedra vista o paret seca, als marges, pallisses, herberes i cabanyes...

2.- la de les parets arrebossades i escairades de la casa, de superfície clara i alegre

Campelles

Molló

Les Preses

Ripoll

Queralbs

Hostalets d'en Bas

Les Preses

3

barbacanes/ràfecs

què passa amb les barbacades?

- 1.- que no podem canviar-ne la llargada
- 2.- que no podem canviar-ne el gruix

Setcases

Tregurà

Santa Maria de Besora

Llanars

Llebro

Molló

Lívia

Camprodon

Castell de la Sala

Vilallonga de Ter

4

fusteria

què li passa a la fusteria?

- 1.- que la fusteria és fosca o bé pintada
- 2.- que és tractada amb olis de llinosa i betums
- 3.- que abans era repassada amb sang de bou
- 4.- que no té vernissos clars ni lluent

Camprodon

Tregurà

5

obertures

porticons / brancals / llindes / vidres

què hem de dir de les obertures ?

- 1.- que els porticons es posen per dintre i no pas per fora
- 2.- que els brancals solen venir pintats com la cambra interior
- 3.- que les bigues de les llindes són aixades per aferrar l'arrebossat de calç
- 4.- que els vidres són de partions grosses i simples

5.- que en les cases pageses les obertures solen ser petites

6.- que a les pallisses són molt grans

porticó per dins que
deixa la cambra
protegida i calenta

el paravent o tampa,
destrueix la fisonomia
de l'arquitectura rural

Setcases

Molló

la finestra té partions
simples i grosses, i els
llistons són prims, donant
un contrast molt elegant

Llanars

fugiu de les grosses, postisses,
cantelludes i feixugues bigues
de fusta envernissades clares
brillants

Camprodon

els tints i noves pintures a porus oberts deixen respirar la fusta com els antics olis.

les llates són amples
verticals o horitzontals.

La Roca

Llebro

Fabert

les bigues de fusta no surten a fora de la paret de la casa per no podrir-se

la proporció de volums no es desmembra en dos plans: el de façana i el de teulada

les pendents de les teulades no són excessives i no permeten la col·locació de badalots a la teulada

la sotateulada degut a la poca pendent no és de profit com a habitatge

La Roca

Setcases

6

xemeneies

com són les xemeneies?

1.- són de secció quadrada

2.- són amb les parets arrebossades

3.-la cofa o barret no sobresurt del plom de la xemeneia

4.- el barret és coronat amb una pedra o una planxa

5.- el barret no és de teules, i si ho és, aquest no sobresurt pels 4 cantons

Llanars

Fabert

Molló

Vilallonga de ter

Espinavell

La Roca

Tregurà

7

arbrat

què ens diuen els arbres?

- 1.- l'arbrat davant les cases de pagès és de fulla caduca
- 2.- no és un arbre de bosc salvatge sinó fruiter i «civilitzat» al costat de la casa
- 3.- la casa no és dins del bosc sinó voltada de camps i feixes
- 4.- l'avet té el seu habitat a 1.400m d'alçada

La Vila de Llaers

La Plana

Tavernoles

8

tancaments

com són els tancaments ?

- 1.- no hi ha tancaments vegetals lineals
- 2.- les cases de pagès no estan encerclades
- 3.- no tenen tanques estranyes de molts materials
- 4.- només existeix la paret-seient de l'era a molt baixa alçada
- 5.- o, com excepció, el mur arrebossat alt que forma un pati i que tanca el barri

El Pujol

La Vila

La Plana

conclusió

tenim un valuós patrimoni d'urbanisme rural i
d'arquitectura popular enmig de la pedra seca

en un gran procés de recessió

pel poc prestigi que li hem sabut donar

i que cal mantenir amb urgència

amb unes bones normatives de protecció

.

5 mancances legals del patrimoni

1.- Declaració de béns d'interès local (BCIL):

1.- La Llei 9/1993 del patrimoni cultural català dóna competència als ajuntaments en municipis de més de cinc mil habitants, i als consells comarcals en municipis de menys de cinc mil habitants. Molt sovint, no s'exerceix aquest “dret-deure”.

2.- L'informe del Departament de Cultura que es fa en el procés de revisió d'un POUM és molt important, però el Departament només té competència en BCIN's, i tot el que diu dels BCIL no és vinculant.

Molts ajuntaments prefereixen perdre un BCIL abans que posar-se en contra d'un promotor.

2.- Catàleg del Patrimoni Cultural Català:

1.- La Llei 9/1993, diu que el Departament de Cultura de la Generalitat ha d'inscriure els BCIL al Catàleg del Patrimoni. Aquest Catàleg, però, no existeix i es fa difícil saber quins béns d'un determinat municipi són BCIL.

2.- La tercera categoria de béns, els BPU (Béns Protecció Urbanística), prevista per la Llei com a "*Altres béns integrants del patrimoni arquitectònic català*" no té cap tipus de protecció.

3.- Catàlegs dels plans d'urbanisme:

1.- La Llei 9/1993 diu que són BCIL els béns immobles que, quan aquesta llei va entrar en vigor, estaven inclosos en catàlegs de patrimoni als plans d'urbanisme anteriors.

Però la major part d'aquests plans parlaven de pre-catàleg i no de catàleg, de manera que no s'hi incorporen, i així els béns de molts municipis es troben desprotegits.

4.- Inventari del Patrimoni Arquitectònic Català:

1.- La Llei parla molt d'aquest Inventari però no dóna cap tipus de protecció als béns que l'integren.

2.- El Departament d'Urbanisme pot suplir les mancances de la Llei de Patrimoni exercint els drets que li confereix el Decret Llei 1/2005, però aquest no és, de moment, un tema prioritari ni per als redactors dels POUM ni per a la Direcció General d'Urbanisme.

5.- Llei d'urbanisme:

1.- D'acord amb l'article 75 del Reglament, si el POUM preveu un pla especial de protecció, el catàleg es pot limitar només a enumerar i identificar els béns que són objecte de protecció.

2.- Molts plans es redueixen a relacionar els béns del pre-catàleg del planejament anterior, de manera que nombrosos béns continuen sense cap tipus de protecció.

moltes gràcies